

اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح نظام رتبه‌بندی معلمان»

بیان مسئله

نظر به اهمیت، حساسیت و پیچیدگی فرآیند آموزش و پرورش باید توجه ویژه‌ای به عنصر کلیدی آن یعنی معلمان داشت. در سال‌های گذشته اقدامات قانونی گوناگونی برای جذب و نگهداشت، افزایش انگیزه و تحقق نظام عدالت در پرداخت‌های معلمان انجام گرفته است. لکن علی‌رغم حرکت رو به جلو در این زمینه‌ها و نیز وجود تکالیف متعدد و متنوع در اسناد بالادستی مصوب، هنوز در این زمینه چالش‌هایی وجود دارد.

در این راستا طراحان محترم طرح با اشاره به تأکیدات مکرر مقام معظم رهبری در خصوص تکریم جایگاه فرهنگیان و نیز در اجرای بندهای «۷-۳» و «۱۳» سیاست‌های کلی نظام با هدف ایجاد تحول اساسی در آموزش و پرورش کشور ابلاغ شده از سوی معظم‌له مبنی بر اعتلای منزلت اجتماعی معلمان به‌عنوان کلیدی‌ترین مؤلفه تأثیرگذار در نظام آموزشی کشور و افزایش انگیزه برای خدمت مطلوب و بهره‌ور و نیز استقرار نظام پرداخت براساس تخصص، شایستگی‌ها و عملکرد رقابتی مبتنی بر نظام رتبه‌بندی معلمان و همچنین عدم تقدیم لایحه توسط دولت علی‌رغم وعده‌های مکرر در این زمینه از یک‌سو و تضعیف روحیه این قشر فرهیخته و اثرگذار در آینده کشور، این طرح را که در دوره نهم در کمیسیون اجتماعی مصوب شده، اما به‌دلیل کمبود زمان، فرصت تصویب در صحن علنی ایجاد نشد را جهت بررسی و طی مراحل قانونی تقدیم مجلس شورای اسلامی نموده‌اند که به‌صورت یک شوری در تاریخ ۱۳۹۵/۴/۲۳ اعلام وصول شده است. طبق ماده واحده این طرح، دولت مکلف است حداکثر ظرف مدت یک سال از زمان ابلاغ این قانون از طریق وزارت آموزش و پرورش نظام‌نامه مورد نیاز را برای استقرار نظام رتبه‌بندی معلمان براساس احکام قانونی مندرج در سیاست‌های کلی آموزش و پرورش ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری، نقشه جامع علمی کشور و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش با تأکید بر موارد:

۱. طراحی نظام سنجش صلاحیت حرفه‌ای و صدور گواهی صلاحیت حرفه‌ای،
۲. تعیین عناوین و رتبه‌های حرفه‌ای هر یک از مشاغل آموزش و پرورش در واحدهای آموزشی و پرورشی،
۳. متناسب‌سازی نظام پرداخت‌ها با رتبه‌های پیش‌بینی شده را تهیه و به منظور تصویب به مجلس شورای اسلامی ارائه کند.

مشخصات طرح

دوره دهم - سال اول

شماره ثبت:

۱۳۸

شماره چاپ:

۱۵۳

تاریخ چاپ:

۱۳۹۵/۵/۶

معاونت پژوهش‌های

اجتماعی - فرهنگی

دفتر: مطالعات اجتماعی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۱۰۱۴۷۳۲-۱

تاریخ انتشار:

۱۳۹۵/۶/۶

مواد قانونی مرتبط

۱. بند «۳» سیاست‌های کلی ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری در خصوص بهسازی و اعتلای منابع آموزش و پرورش به‌عنوان محور تحول در نظام تعلیم و تربیت کشور و بهبود مدیریت منابع انسانی و بندهای فرعی «۱» تا «۷» آن به‌ویژه بندهای «۲-۳»، «۳-۳» و «۷-۳» و نیز بند «۱۳».
۲. بند «۸» ماده (۱۹) قانون برنامه پنجم توسعه کشور.
۳. ماده (۵۳) و (۵۴) و تبصره «۳» این ماده، ماده (۶۲)، تبصره «۱» ماده (۶۵) و ماده (۸۱) قانون خدمات کشوری.
۴. بندهای «۱۱» و «۸» اقدامات ملی راهبردهای کلان شماره‌های ۱ و ۶ و نیز بند «۴» از راهبردهای ملی راهبرد کلان شماره ۵ و بندهای «۳۰»، «۳۱» و «۴۴» از راهبردهای ملی از راهبرد کلان شماره ۶ نقشه جامع علمی کشور.
۵. راهکارهای ۱۰/۲ و ۱۰/۳ و ۱۰/۴ و ۱۱/۲ و ۱۱/۳ و ۱۱/۴ و ۱۲/۱ و ۱۲/۲ و ۱۲/۳ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش.

نقاط قوت طرح

۱. ایجاد حساسیت و کمک به ارتقای مقام و منزلت معلم در جامعه.
۲. کمک به ساماندهی و تغییر ساختار منابع انسانی و بهبود کیفیت نظام آموزش.
۳. ایجاد محیط رقابتی برای افزایش میزان توانایی، صلاحیت‌ها و مهارت‌های حرفه‌ای و تخصصی معلمان.
۴. ایجاد و بسترسازی مسیر شغلی معلمان و افزایش انگیزه آنان.
۵. کاهش فاصله بین دریافتهای معلمان با مشاغل مشابه و بهبود سطح معیشت معلمان.
۶. الزام وزارت آموزش و پرورش به تدوین نظام نظارت، سنجش و ارزیابی عملکرد معلمان.
۷. اجرایی شدن بحث آموزش، بهسازی و نگهداشت و به‌کارگیری منابع انسانی در آموزش و پرورش.

نقاط ضعف طرح

۱. تعارض با اصل هفتاد و چهارم قانون اساسی. توضیح اینکه سازوکاری که برای تصویب نظامنامه - در حقیقت آیین‌نامه - مذکور پیش‌بینی شده خلاف قانون اساسی است. زیرا به‌موجب اصل هفتاد و چهارم قانون اساسی لوایح دولت پس از تصویب هیئت وزیران تقدیم مجلس می‌گردد از طرفی ماهیت نظامنامه اشاره شده در طرح اجرایی است و نیازی به تصویب نظامنامه مذکور توسط مجلس نیست و صرف تصویب آن توسط هیئت وزیران کفایت می‌کند.
۲. همچنین طبق بند «۴» وظایف شورای عالی آموزش و پرورش طرح‌ها و لوایح قانونی مربوط به آموزش و پرورش قبل از طرح در مجلس شورای اسلامی باید در این شورا بررسی شود.
۳. مغایرت با اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی به‌دلیل مشخص نکردن منابع مالی، توضیح آنکه به‌موجب ماده واحده پیشنهادی، دولت براساس یکسری موارد مکلف به طراحی، تدوین و اجرای نظام رتبه‌بندی مزبور شده است که بدون شک چنین امری دربردارنده هزینه می‌باشد.
۴. اطلاق نظام پرداخت معلمان براساس نظام رتبه‌بندی مقرر در طرح پیشنهادی، از این جهت که مشخص نیست آیا پرداخت

مزبور در سطح قوانین موجود می‌باشد یا خیر واجد ابهام است.

۵. کاهش روحیه کار گروهی به دلیل رقابت‌های فردی و نیز صرف وقت برای مستندسازی، همانند آنچه که سال‌هاست در دانشگاه‌ها اجرا می‌شود.

۶. عنوان طرح بیان‌کننده اختصاص به معلمان است در حالی که اثربخشی و کارآیی مدرسه به همه عوامل مدرسه برمی‌گردد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

ضمن تأیید و ضرورت کلیات طرح، باید توجه کرد که رتبه‌بندی معلمان با سایر نظام‌های مرتبط مثل تجزیه و تحلیل شغل، برنامه‌ریزی نیروی انسانی، آموزش و توسعه معلمان، ارزیابی عملکرد، نظام ارتقای شغلی، نظام حقوق و دستمزد و پاداش و... معنا پیدا می‌کند و همه این نظام‌ها باید به صورت یک سیستم جامع مورد توجه قرار گیرند. لذا پیشنهاد می‌شود با پیگیری مجلس شورای اسلامی، دولت لایحه‌ای تحت عنوان «**لایحه جامع خدمات فرهنگیان**» که توأمان به این نظام‌ها توجه نماید و حرفه مقدس معلمی و فعالیت در آموزش و پرورش را به صورت ویژه از جذب تا بازنشستگی در نظر بگیرد برای تصویب به مجلس شورای اسلامی ارسال نماید تا نظام رتبه‌بندی که به ارزیابی، نظارت و مدیریت درست و پشتوانه مالی نیاز دارد در اجرا با مشکل مواجه نشود. با توجه به اینکه لایحه برنامه ششم توسعه در حال حاضر در مجلس در دست بررسی است پیشنهاد می‌شود **نظام رتبه‌بندی معلمان** به عنوان یک ماده الحاقی در برنامه ششم به عنوان تکلیف دولت گنجانده شود.

